

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата психологічних наук, доцента

Луцьова Віталія Євгеновича

на дисертацію Лифар Наталії Леонідівни

«Психологічні особливості переживання заздрості особистості», подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук зі спеціальності 19.00.01 – загальна психологія, історія психології

Актуальність теми дослідження. Актуальність дисертаційного дослідження Лифар Наталії Леонідівни полягає у наскрізному зростанні вимог та викликів сучасного суспільства до особистості, що позначається на її переживанні заздрості. Соціальна нерівність, умови життєдіяльності у суспільстві попиту та безліч пропозицій, що відкриваються перед споживачем – усе це зумовлює переживання почуття незадоволеності собою, високі домагання та заздрість. Хоча тематика заздрості у психології є класичною та достатньо вивченою як у зарубіжних, так і у вітчизняних дослідженнях, низка чинників, що зумовлюють переживання заздрості сьогодні визначає актуалізацію її різних видів, що вимагає окремого дослідження.

Отже, вивчення психологічних характеристик та різновидів переживання заздрості є актуальним і має практичне значення для сприяння задоволеності життям та адаптованості особистості у сучасних викликах суспільства.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація має традиційну структуру, яка складається з анотацій, вступу, трьох розділів, списку використаних джерел і висновків до кожного з них, висновків за результатами дослідження та додатків. Структура роботи є логічною та сприяє розкриттю теми і досягненню мети дослідження, яка полягає у визначенні якісних та змістових характеристик переживання заздрості

особистості. Мова, якою написана робота, вирізняється літературністю і науковістю.

На схвалення заслуговує визначена дослідницею наукова новизна дисертаційного дослідження, що полягає у визначенні типів прояву когнітивного, афективного та конативного компонентів переживання заздрості особистості; виявленні системи когнітивних, поведінкових та емоційних предикторів переживання монетарної, соціальної, фізичної, інтелектуальної та фантазійної видів заздрості особистості. Дисертанткою розширено уявлення про психологічні закономірності актуалізації переживання заздрості через визначення зв'язку між монетарною заздрістю та дисфункціональними грошовими уявленнями та установками, заздрістю до кохання інших та переживанням самотності, заздрістю до краси та здоров'я інших і тілесною екстернальністю, заздрістю до здібностей інших та імпліцитними теоріями заданого інтелекту, фантазійною заздрістю та зниженим психологічним благополуччям. У дисертації дістала подальшого розвитку концептуалізація феномену переживання заздрості через аналіз її якісних та змістових характеристик, сучасних класифікацій, детермінант виникнення та етапів перебігу, а також характеристика якісних властивостей переживання заздрості через аналіз її когнітивних, афективних та конативних особливостей у жінок та чоловіків на етапі юності та зрілості. Авторкою було вдосконалено засоби психодіагностики змістових характеристик переживання заздрості через створення методики дослідження видів заздрості особистості.

Міра обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертанткою здійснено аналіз достатньої кількості першоджерел за проблемою дослідження. Нею коректно підібрано і використано валідні та надійні методики, які відповідають предмету, меті і завданням дослідження, що дало можливість отримати широкий спектр наукових результатів і досягти мети дослідження. Дослідницька вибірка репрезентативна. Все це вказує на високий ступінь обґрунтованості

отриманих Н.Л. Лифар наукових положень, висновків і сформульованих рекомендацій, а сама робота відповідає сучасним вимогам до дисертацій.

У вступі обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми, науково коректно визначено мету і завдання дослідження, визначено об'єкт та предмет, окреслено систему використаних у роботі дослідницьких методів, розкрито наукову новизну та практичну значущість результатів проведеного дослідження.

У теоретичному розділі Н.Л. Лифар наводиться огляд і аналіз наукової літератури з проблеми, розглядаються основні теоретичні підходи до переживання заздрості особистості, його причин та проявів.

У другому розділі авторкою представлені результати емпіричного дослідження якісних характеристик переживання заздрості особистості. Показано низку психологічних корелятивів, факторну структуру та типологію переживання заздрості особистості.

У третьому розділі дисертанткою представлено авторську методичку психодіагностики видів заздрості, визначено змістові характеристики переживання заздрості та їх психологічні предиктори.

Дисертація завершується логічно побудованими висновками, які узагальнюють зміст дисертаційного дослідження.

Отже, проведений аналіз основної частини роботи вказує на те, що здобувачкою в ході виконання дослідження було досягнуто поставленої мети, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих роботах здобувачки Н.Л. Лифар. Основні положення дисертації відображені у 7 публікаціях, з яких 4 статей у наукових фахових виданнях України з психології та 1 у зарубіжному виданні. Результати роботи в достатній мірі висвітлені в представлених публікаціях авторки.

Дисертація та доданий автореферат оформлені у відповідності до встановлених вимог МОН України. Автореферат у повній мірі є ідентичним основним положенням дисертації Н.Л. Лифар.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри психології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Психологія розвитку суб'єктів педагогічного процесу» (державний реєстраційний номер 0121U100712 від 20.01.2021 р.).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Визнаючи високий теоретико-методологічний і методичний рівень проведеного Н.Л. Лифар дослідження, доцільно навести такі дискусійні положення роботи, які, напевно, можуть бути напрямами подальшої розробки даної проблеми, а саме:

1. Дослідження виграло якби авторкою було визначено низку регресійних рівнянь не тільки для змістових характеристик переживання заздрості, а й для якісних.

2. Дослідження виграло якби авторкою було визначено типологічні особливості переживання різних видів заздрості та їх прояв в залежності від віку та статі.

3. На наш погляд, дослідження виграло, якби авторкою було представлено програми або комплекс методичних рекомендацій із подолання деструктивних виявів переживання заздрості.

Висловлені зауваження не знижують значущості дисертаційної роботи Н.Л. Лифар, достовірність її висновків, наукову новизну та вагомість одержаних результатів.

Загальні висновки. Дисертаційне дослідження виконано авторкою на високому науковому рівні, а отримані нові науково обґрунтовані експериментальні результати є суттєвим внеском у сучасну українську психологію.

Подане до аналізу дисертаційне дослідження за темою «Психологічні особливості переживання заздрості особистості», є самостійним, завершеним, творчим науковим дослідженням, в якому відсутні порушення академічної доброчесності. За змістом і спрямованістю дослідження відповідає обраній спеціальності 19.00.01 – загальна психологія, історія психології. Робота

пройшла належну апробацію і висвітлення результатів у достатній кількості публікацій.

Все вище перелічене дає підстави до висновку, що представлена дисертаційна робота відповідає профілю ради, за яким раді надано право проведення захисту, вимогам постанови № 567 Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року, які висуваються до кандидатських дисертацій, а її авторка – Лифар Наталія Леонідівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.01 – загальна психологія, історія психології.

Офіційний опонент:

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент закладу вищої освіти кафедри загальної і
медичної психології
Національного медичного університету
імені О.О. Богомольця МОЗ України

Віталій ЛУНЬОВ

